

LÄRARNAS
RIKSFÖRBUND

Så påverkar coronapandemin skolan, PM nr 1

Coronapandemin och kunskaps- tappet i skolan

Coronapandemin och kunskapstappet i skolan

Coronapandemins effekter på elevernas utbildning

För att få en bild av hur den pågående pandemin har påverkat skolan har Lärarnas Riksförbund genomfört en undersökning bland medlemmarna. Totalt har drygt 1 000 lärare besvarat enkäten vilket motsvarar en svarsfrekvens om 52 procent. Ett av de områden undersökningen fokuserar på är hur elevernas kunskapsutveckling påverkats under denna period. Har de fått samma möjligheter som om verksamheten hade fungerat som vanligt? Resultaten av detta redovisas nedan.

Sammanfattade resultat om elevernas utbildning

- 4 av 10 lärare uppger att de inte kommer att kunna genomföra all undervisning som var tänkt under vårterminen.
- Dessa lärare uppger att nästan 30 procent av det centrala innehållet i deras kurs- eller ämnesplaner inte hinns med på grund av pandemin.
- För grund- och gymnasieskolan samt komvux motsvarar detta förlorad undervisning för 5,5 miljarder kronor.
- I genomsnitt bedömer nästan 3 av 4 lärare att pandemin kommer att ha en negativ påverkan på elevernas kunskapsutveckling.
- Värst drabbas elever i behov av särskilt stöd och elever med ett annat modersmål än svenska.

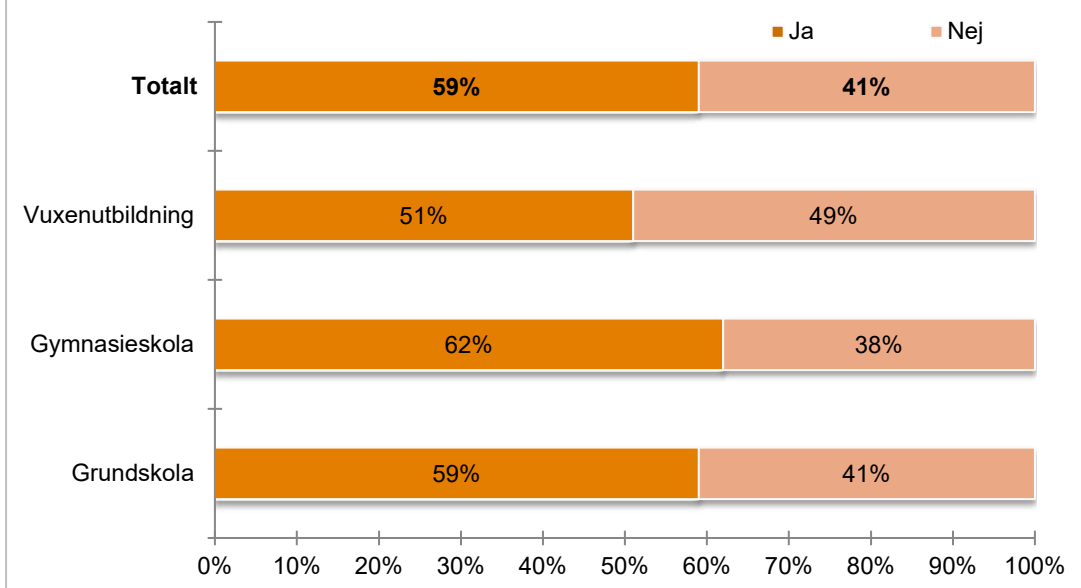
Hur stort blir kunskapstappet?

Ett sätt att undersöka om ett kunskapstapp kommer att ske är att undersöka om all planerad undervisning går att genomföra. Detta redovisas i figur 1.

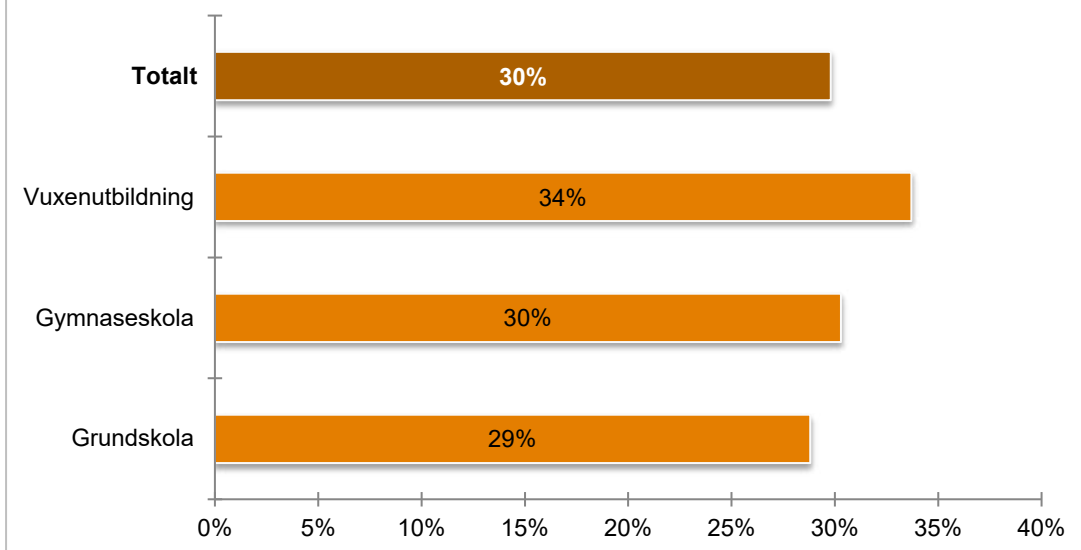
Drygt 40 procent av de tillfrågade lärarna uppger att de inte kommer att kunna genomföra all undervisning som var tänkt under vårterminen. En stor del av de elever som genomför sin utbildning nu kommer därför inte att få ta del av en fullständig kurs eller ämne. Svårigheterna är störst inom vuxenutbildningen. Där är det vanligt med korta intensiva kurser vilket kan göra det svårt att parera omständigheter som de som blivit följden av Coronapandemin.

Ett sätt att mäta omfattningen av kunskapstappet är att utgå från det centrala innehållet i kurs- och ämnesplanerna. Detta är den del av kurs- och ämnesplanerna som anger vilket innehåll som undervisningen måste omfatta. De lärare som uppger att ett kunskapstapp kommer att ske uppger att nästan 30 procent av det centrala innehållet inte hinns med på grund av pandemin. Resultaten redovisas i figur 2. Detta reser frågan om och i så fall hur eleverna ska kompenseras för detta?

Figur 1: Om du utgår från din ordinarie planering för denna vårtermin för dina undervisningsgrupper, bedömer du att ni kommer hinna genomföra all undervisning enligt plan?

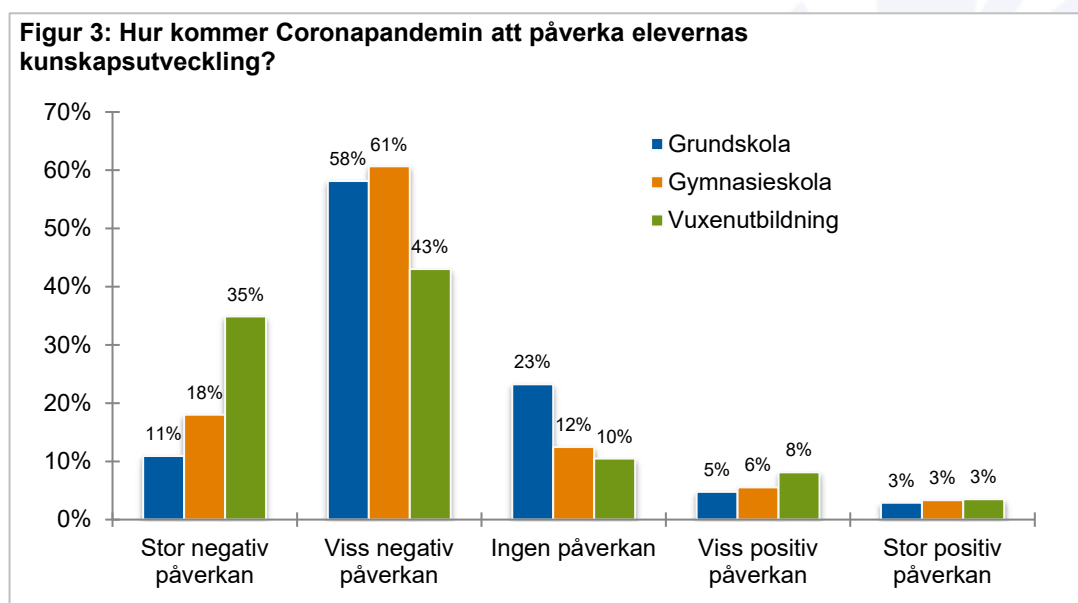

Figur 2: Om du utgår från det centrala innehållet i dina kurs/ämnesplaner och den planering du gjort för din/dina undervisningsgrupper för vt 2020, hur stor andel bedömer du att ni inte kommer att hinna med?

Tappet av innehåll som redovisas i figur 2 är en del av det som ska bygga elevernas kunskapsutveckling. I figur 3 redovisas hur lärarna bedömer att pandemin i sin helhet kommer att påverka elevernas kunskapsutveckling, där förlorad undervisning är en delförklaring. I genomsnitt bedömer nästan tre av fyra lärare (73 %) att pandemin kommer att ha en negativ påverkan på elevernas kunskapsutveckling. Störst negativ påverkan bedömer lärarna i vuxenutbildningen att pandemin kommer att få.

Vi har också frågat lärarna vilken socioekonomisk elevsammansättning deras skola har. De har fått ange om deras skola ligger över, under eller i linje med rikets genomsnitt. Analyser visar att det finns signifikanta skillnader inom grundskolan, där den negativa påverkan på mer socioekonomiskt gynnade skolor är mindre.

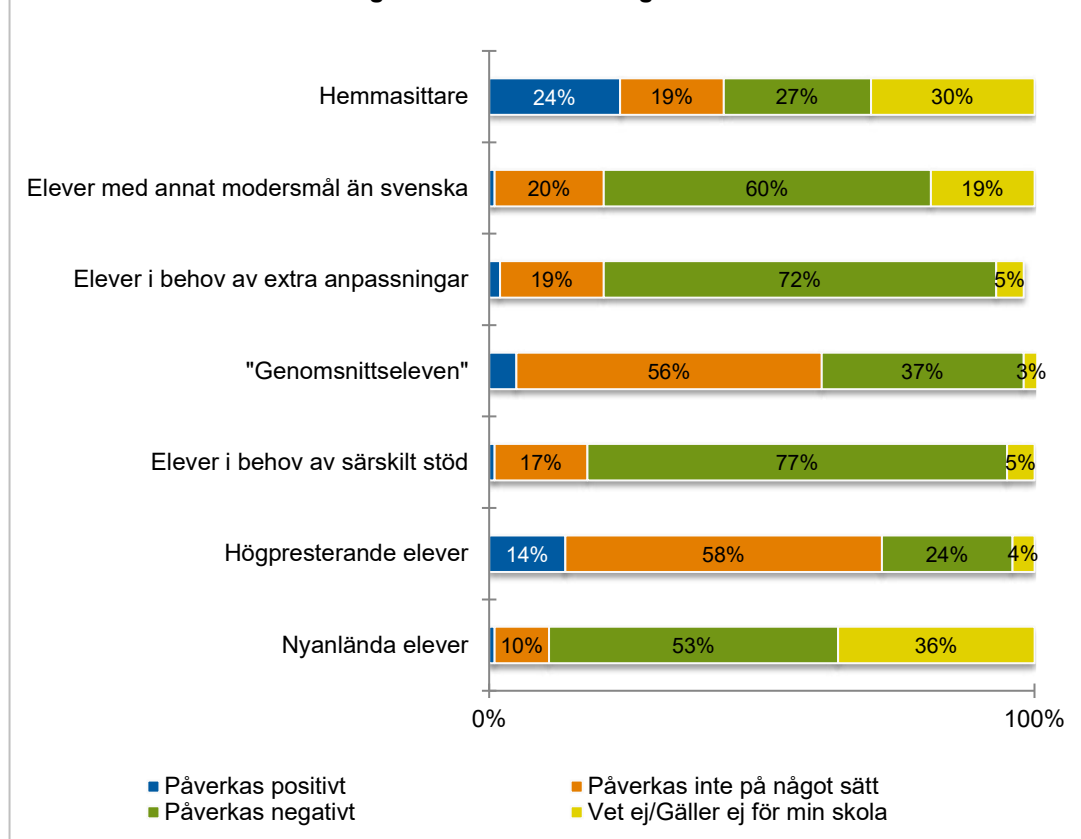

Vilka elever drabbas hårdast?

I undersökningen har vi bitt lärarna skatta hur olika elevgrupper vid deras skola kommer att påverkas av pandemin. Inte oväntat så svarar de att det är de elever som har störst behov vars kunskapsutveckling kommer att påverkas mest negativt. Att ny- anlända elever påverkas negativt anser 53 procent av lärarna och 60 procent anser att elever med annat modersmål påverkas negativt. Detta kan jämföras med att 37 procent av genomsnittseleven påverkas negativt.

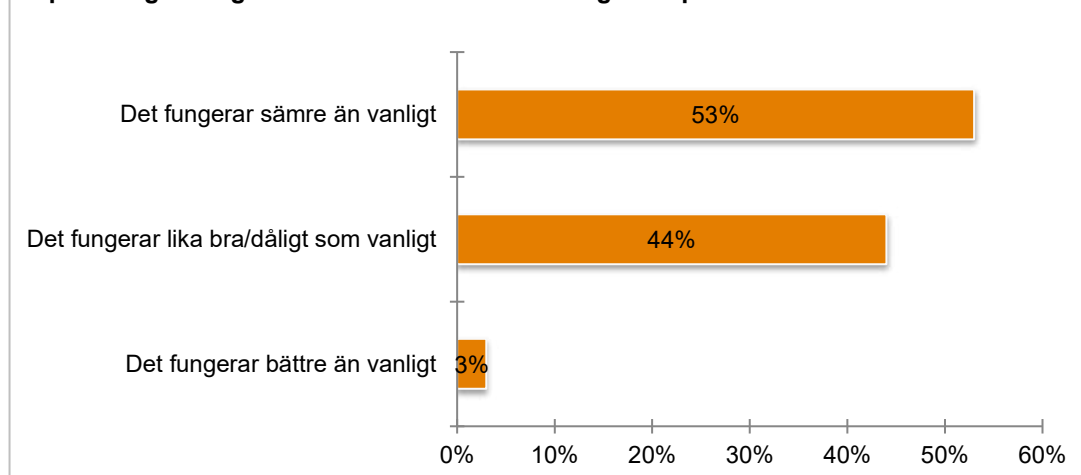
Den största oron för negativ påverkan på kunskapsutvecklingen gäller elever som är i behov av extra anpassningar och särskilt stöd. Tre av fyra lärare anser att dessa elevers kunskapsutveckling kommer att påverkas negativt. Inte att förglömma i detta sammanhang är att en elev kan tillhöra flera av de grupper som drabbas negativt under rådande omständigheter. Samtliga resultat redovisas i figur 4.

Figur 4: Nedan följer ett antal elevgrupper som kan finnas på din skola. Hur bedömer du att deras kunskapsutveckling påverkas just nu av de förändrade förutsättningarna för undervisningen?

I ljuset av den oro som lärarna lyfter kring elever med behov av extra anpassningar är det viktigt att arbetet med anpassningar fungerar i undervisningen. Hur lärarna anser att detta fungerar just nu redovisas i figur 5. Över hälften av lärarna menar att arbetet med särskilda anpassningar fungerar sämre än vanligt.

Figur 5: Hur bedömer du att arbetet med elever som behöver särskilda anpassningar fungerar under rådande omständigheter på din skola?

Kunskapstappets kostnader

Som redovisats ovan kommer många elevers kunskapsutveckling att påverkas negativt av Coronapandemin. Detta kommer att ha stor effekt både på individuell som på samhälls nivå.

Den totala kostnaden för detta är inget vi kan beräkna i nuläget. Däremot kan de direkta kostnaderna för den uteblivna undervisningen beräknas utifrån de underlag som presenterats i denna undersökning.

Av figur 1 framgår att 41 procent av den planerade undervisningen, räknat på alla skolformer, inte kommer att genomföras. För att beräkna de direkta kostnaderna av utebliven undervisning i grund- och gymnasieskolan har vi därför gjort på följande sätt:

- Kostnad för undervisning under ett år¹.
- Dividerat med 2 för kostnad/termin.
- Multiplicerat med hur stor andel av planerad undervisning som försvinner bland de lärare som säger att de inte hinner med all planerad undervisning.
 - Grundskolan: 41 procent av lärarna hinner inte med 29 procent av undervisningen.
 - Gymnasieskolan: 38 procent av lärarna hinner inte med 30 procent av undervisningen.
 - Komvux: 49 procent av lärarna hinner inte med 34 procent av undervisningen.
- Summan utgör den ekonomiska kostnaden för bortfallet av undervisning.

De direkta kostnaderna för kunskapstappet i och med Coronapandemin blir följande, i kronor:

Grundskolan	3 916 846 000 kr	Komvux	327 852 000 kr
Gymnasieskolan	1 263 347 000 kr	Totalt	5 508 045 000 kr

¹ Vi har utgått från Skolverkets senast tillgängliga statistik vilken är från 2018. Undervisningskostnaden för komvux utgörs av den faktiska undervisningskostnaden för komvux 2018 adderad med uppskattad undervisningskostnad inom SFI.

Metodbeskrivning

Denna undersökning är gjord inom ramen för Lärarnas Riksförbunds lärarpanel. Lärarpanelen skiljer sig från andra webbpaneler ur ett antal centrala aspekter, vilket ökar kvaliteten på uppgifterna och deras representativitet.

Nedan ges en generell beskrivning av lärarpanelen. Därefter redovisas specifika uppgifter för föreliggande undersökning.

Lärarpanelens urvalsram och representativitet

Lärarnas Riksförbunds lärarpanel skiljer sig från många andra webbpaneler ur ett antal centrala aspekter.

För det första är inte lärarpanelen en så kallad självrekryterande panel. Till en självrekryterande panel anmäler individen att densamme vill delta i undersökningar. Ett självrekryterande förfaringsätt innebär att alla personer i den egentliga urvalsramen (den population man vill beskriva med undersökningen) inte har samma sannolikhet att kunna ingå i urvalet; det är ju endast de som sökt upp och hittat anmälningssidan till panelen som kan komma att ingå i den slutliga panelen. Detta kan innebära att personer som aktivt söker sig till panelen har vissa egenskaper som de som inte söker sig till panelen saknar, vilket i förlängningen kan påverka undersökningsresultatets tillförlitlighet och representativitet.

Lärarnas Riksförbunds lärarpanel bygger i stället på ett rekryteringsförfarande, där samtliga medlemmar tillfrågas om de vill ställa upp. Det innebär att alla personer i urvalsramen (förbundets medlemmar) initialt har samma sannolikhet att ingå i panelen. Det finns dock fortfarande ett selektionsproblem även med detta förfaringsätt i och med att olika personer kan vara olika benägna att tacka ja till inbjudan, men detta problem fanns också med den historiskt vanliga postala enkäten; vissa är mer benägna än andra att svara. Rekryteringsförfarandet minskar skevheten som uppstår i en självrekryterande panel genom att alla individer i urvalsramen kontaktas med samma förfrågan.

För det andra har Lärarnas Riksförbund, via sitt medlemsregister, full kunskap om hur lärarpanelens urvalsram ser ut, och mer detaljerade uppgifter om densamma, än vad till exempel vissa undersökningsföretag som upprättar självrekryterade paneler kan ha. Dessa uppgifter kan dessutom kopplas samman med vissa offentliga uppgifter om skolor, lärare och elever i Skolverkets databaser. Detta innebär att Lärarnas Riksförbund redan vid upprättandet av panelen kan avgöra hur representativ lärarpanelen är i förhållande till urvalsramen samt utifrån denna analys, tillsammans med en analys av en specifik undersöknings svarsfrekvenser, avgöra hur representativa resultaten är. Vid behov kan också resultaten viktas.

För det tredje görs alltid obundna slumpmässiga urval inom lärarpanelen som ett led i att minska den eventuella effekten av det ovan beskrivna selektionsproblemet. Det vill säga, en individ som tackat ja till att delta i undersökningar kan aldrig veta – eller påverka – vilka undersökningar densamme inbjuds att delta i.²

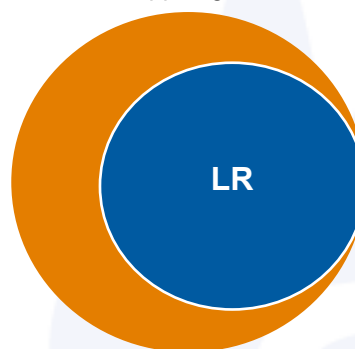
² Vidare läsning: Görnitz, A. S. & Neumann, B. P. (2016). The longitudinal effects of incentives on response quantity in online panels. *Translational Issues in Psychological Science*, (2) s.163–173; Martinsson, J. & Andreasson, M. (2013). Olika metoder – lika resultat? Göteborg: Göteborgs universitet; Wang, W. et al. (2014). Forecasting elections with non-representative polls. *International Journal of Forecasting*, (31) nr 3 s.980–991; Couper, M. P. (2011). The future of modes of data collection. *Public Opinion Quarterly*, (75) nr 5 s.889–908; Yeager, D. S. et al. (2011) Comparing the accuracy of rdd telephone surveys and internet surveys conducted with probability and non-probability samples. *Public Opinion Quarterly*, (75) nr 4 s.709–747.

Lärarpanelen och riksrepresentativitet

Lärarpanelens urvalsram är Lärarnas Riksförbunds medlemmar. I och med att alla Sveriges lärare inte är medlemmar i Lärarnas Riksförbund kan inte resultat av undersökningar gjorda i lärarpanelen per automatik generaliseras till hela landets lärarkår.

Med detta sagt är det ändå viktigt att påpeka att en mycket stor andel av landets legitimerade och behöriga lärare är medlemmar i Lärarnas Riksförbund varför överlappningen av de två urvalsramarna är stor (se figur M1) samt att de liknar varandra i mycket stor utsträckning. Till exempel är mått som medelålder och andel individer i fristående skolor helt överensstämmande mellan de båda urvalsramarna.

Figur M1: Överlappning av urvalsramar

Urval och svarsfrekvens till föreliggande undersökning

Målgruppen för föreliggande undersökning var lärare i grund- och gymnasieskolan samt i vuxenutbildningen. Ur lärarpanelen drogs ett obundet slumpmässigt urval om 2028 lärare som mötte detta kriterium. För att säkerställa att alla svarande lärare var målgruppsaktuella inleddes enkäten med en kontrollfråga. Totalt avslutade 23 personer enkäten efter kontrollfrågan. Ytterligare 35 personer nåddes aldrig av enkäten på grund av autosvar eller felaktiga adresser. Svarsfrekvensen var 52 procent.

Det slutgiltiga nettourvalet och svarsfrekvensen framgår av tabell M1.

Tabell M1: Urval och svarsfrekvens	Antal	Andel
Bruttourval	2 028	100%
Felaktiga kontaktuppgifter	35	2 %
Ej i målgrupp	23	1 %
Nettourval	1 970	100 % (97,1 %)
Internbortfall	57	3 %
Antal fullföljda	1 018	52 %
Svarsfrekvens beräknat på bruttourval		50 %
Svarsfrekvens beräknat på nettourval		52 %

Datainsamling

Datainsamlingen genomfördes från och med 22 april till och med 8 maj 2020. Totalt skickades två påminnelser.